

Kauno fortai įsilieja į tarptautinę šeimą

Užmirštiems caro laikų statiniams Europa suteikia šansą

Apie karinių tvirtovių pavertimą turizmo objektų tinklu Kaune diskutavo specialistai iš Vokietijos, Lenkijos, Rusijos, Lietuvos ir Latvijos

Rūta KANDPKAITĖ

Šiandien baigiasi tris dienas mieste vykusi projekto "Baltijos tvirtovių kultūros ir turizmo maršrutai" partnerių konferencija. Šiame projekte dalyvauja daugiau kaip dvi dešimtys tikrųjų ir potencialių partnerių iš Baltijos jūrą juosiančių valstybių. Jo tikslas - paversti Baltijos regiono buvusias karines tvirtoves patraukliu turistiniu maršrutu su išplėtotomis kultūros ir poilsio paslaugomis.

Iš tvirtovės į tvirtovę - per kelias valstybes

Į Kauną suvažiavo projekto dalyviai iš Lenkijos, Vokietijos, Latvijos, Rusijos. Iki 2007 metų numatoma dukart per metus rengti jo partnerių konferencijas. Įvadinę kiek anksčiau organizavo projekto lyderis - Košcyno ant Oderio (Lenkija) miestas, antroji patikėta Kaunui.

Pasak projekto koordinatoriaus Hartmuto Rioderio (Vokietija), Europos fortifikacijos įrenginiai gali būti paversti patraukliu turistiniu produktu. Jo nuomone, Baltijos šalyse, taip pat Lenkijoje, Suomijoje, Kaliningrado srityje esantys fortai yra labai įdomūs ir puikiai gali sudaryti vientisą aplink Baltijos jūrą esančių šalių turistinį maršrutą. "Projekto vystomas tvirtovių tinklas turėtų stiprinti regionų vystymą, balansą tarp Rytų ir Vakarų Europos. Jame labai svarbūs kultūros, istorijos, architektūros, ekologiško santykio su gamta momentai", - sakė H. Rioderis.

Suburtos auskros darbo grupės. Viena iš jų turi inventorizuoti ir dokumentuoti fortifikacinių įrenginių būklę, kita - parengti atstatymo ir restauravimo planus, trečia - sukurti ir plėtoti turistinius maršrutus. Beje, ekskursijas, kviečiančias pasivaikščioti po karių ir požeminį Kauną, kauniškės turizmo agentūros siūlo jau dabar, ir jos yra labai populiarios.

Tvirtovės laukia idėjų ir pinigų

Kaune yra iš viso devyni fortai. Vienas iš jų, aštuntasis, stūkso viščiškai po žeme. Jie pradėti statyti devyniolikame amžiuje, kai, Rusijos caro Aleksandro II sprendimu, imperijos vakariniame pakraštyje esantis Kaunas buvo paverstas pirmosios klasės karine tvirtove. Visą miestą apjuosė gynybinių įvartinių žiedas, drausta statyti aukštus namus, kad jie netaptų priešo artilerijos taikiniu.

Be fortų, Kaune yra ir per du šimtus išlikusių tvirtovės fortifikacijos elementų, kaip šis Panemunėje

Edmundo KATINO nuotraukas

Šiuo metu I, II ir IV fortai yra tušti, III išnuomotas automobilininkams. Šeštajame forte Lietuvos kariuomenė turi planų įrengti karinės technikos muziejų, septyntajame įsikūrę SKAT sandėliai. Devintasis fortas išgarsintas dar sovietmečiu, kai čia buvo kurtas muziejus fašizmo aukoms. Jis ir dabar yra gana gausiai lankomas turistų, ypač žydų, organizuoja įvairius renginius, parodas.

Žinovų teigimu, kultūros ir meno reikmėms labiausiai tiktų I ir IV fortai. Prieš keletą metų architektas Audrio Karaliaus iniciatyva I forte buvo surengta akcija-okupacija "Pulsas forte", norint atkreipti visuomenės ir valdžios dėmesį į jų būklę bei panaudojimo galimybes.

"Kauno tvirtovės fortai turi įvairius šeiminingus - Kultūros, Krašto apsaugos ministerijas, Kauno savivaldybę, Turto fondą. Problemiška VIII forto situacija - jis niekam nepriklauso, nes virš žemės nėra statinio, taigi traktuojamas tik kaip žemės sklypas. I fortas faktiškai yra jau Kauno rajono savivaldybės ribose. Dėl viso to dar turime nemažai neišspręstų biurokratinių problemų", - dėstė Savivaldybės Plietro programų valdymo skyriaus vyriausiasis specialistas Rimvydas Strazdas.

Svarbus pirmasis žingsnis

Kaunui šiame INTERREG programos projekte, be Savivaldybės, atstovauja Vytauto Didžiojo universiteto Kato istorijos centras ir Kauno technologijos universiteto Staty-

bos ir architektūros institutas. Bendras projekto biudžetas - 2,4 mln. eurų. Kauniškės projekto dalies finansavimas - 150 tūkst. eurų. Daugiau nei du trečdaliai šių lėšų skiria Europos Bendrija, prisideda ir Savivaldybė.

"Už tuos pinigus viename iš fortų bus įgyvendintas bandomasis projektas. Tai - tik pradžia, trumplinas. Svarbiausia, kad sėkmingai įgyvendintus INTERREG projektą, lengvesnis bus kelias siekti tiesioginio finansavimo iš ES struktūrinių fondų. Pageidautina, kad gavinant Kauno fortus įsijungtų ir privačios struktūros", - pastebi Rimvydas Strazdas.

Pasak jo, įgyvendinant Baltijos karinių tvirtovių projektą, Kaunui būtina kvalifikuotų specialistų ir projektų partnerių konsultacija ir parama, nes mes dar neturime reikiamos patirties. "Vokietijoje buvusios karinės tvirtovės jau seniai rengiamos festivaliai, meno akcijos. Jose labai mėgta savo paradas rengti istorinių kostiumų mėgėjų klubai, nes jiems parodyti yra puikus autentiškas fonas", - sakė R. Strazdas.

Ypač daug dalyvių šiame projekte yra iš Lenkijos - Novy Dvor Mazoviecki, Čedansko, Košcyno prie Oderio miestų. Pastarasis miestas yra vadovaujantis Baltijos tvirtovių projekto partneris. Jame esanti vokietė statyta senovinė tvirtovė smarkiai apgrautu. "Išaug Košcyno Savivaldybės atstovas dr. Andžėjus Kuntas sako: lenkai nekisi, jog, įgyvendinant šį tarptautinį projektą, ją pavyks restauruoti.